

REGIONAL ECONOMY AND CROSS-BORDER COOPERATION

**Olena Golovchenko, Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor at the Department of Economics and Entrepreneurship
in Maritime Transport
National University «Odessa Maritime Academy»
Odessa, Ukraine**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-296-8-34>

FACTORS THAT PROMOTING INVESTMENTS IN THE BORDER REGIONS

ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ЗАЛУЧЕННЮ ІНВЕСТИЦІЙ В ПРИКОРДОННІ РЕГІОНИ

Важливою функцією регіональної економіки є спеціалізація регіону, яка визначається тим об'ємом і структурою виробництва товарів і послуг, які підуть не тільки на задоволення внутрішньо регіональних потреб, а й на їх реалізацію в інших регіонах країни.

Ступінь ефективного виконання регіонами своїх функцій залежить від ряду факторів, до числа таких факторів слід віднести: рівень розвитку народногосподарського комплексу регіону; забезпеченість трудовими ресурсами та рівень їх кваліфікації; унікальні властивості регіону, що мають цінність в масштабах країни і за загальносвітовими мірками; ступінь забезпеченості регіону ресурсами; соціально-політична стабільність в регіоні; геополітичне становище регіону.

В Україні 15 областей мають кордон з іншими державами: Рівненська, Житомирська, Київська, Чернігівська – межують з Білоруссю; Вінницька – з Молдовою; Львівська, з Польщею; Чернігівська, Сумська, Харківська, Луганська, Донецька – з Росією; Івано-Франківська, – з Румунією; Чернівецька – з Молдовою та Румунією, Закарпатська – з Румунією, Словенією та Угорщиною; Волинська – з Білорусією і Польщею, Одеська – з Молдовою і Румунією (це без морських кордонів) і Чернівецька – з Молдовою і Румунією. Тобто Україна межує з 7 державами.

Прикордонні території нашої держави, розташовані у межах транс-кордонних регіонів, мають особливий політичний, соціальний та економічний статус. Найбільш виразно вказані особливості проявляються

у процесі формування елементів регіонального інституційного середовища, а також окремих складових економічного устрою на регіональному рівні [1, с.250]. Окремо слід відзначити значимість транскордонного впливу на активізацію інвестиційно-інноваційних процесів на прикордонних територіях України. Адже близькість до кордону, особливо з ЄС дає змогу інтенсифікувати трансфер технологій, забезпечувати постійний обмін досвідом між інтелектуальними та навчально-освітніми центрами, залучати кошти в межах програм міжнародної технічної допомоги ЄС на модернізацію інфраструктури прикордонних територій України. Динаміку прямих іноземних інвестицій в Україні з 2010 по 2020 рр. наведено на рис. 1.

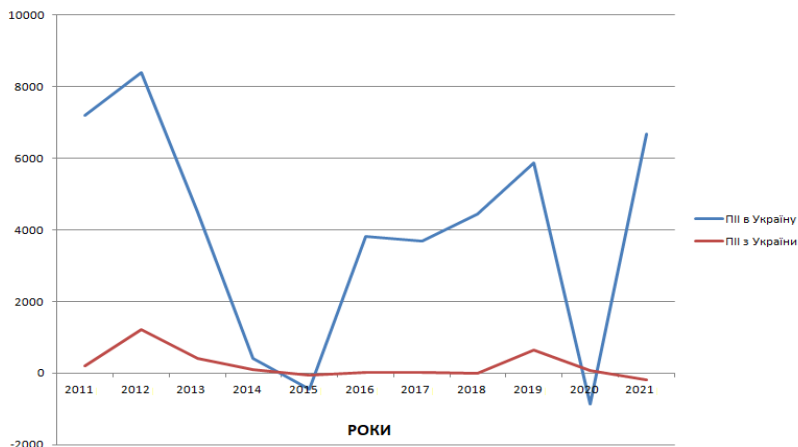


Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні з 2010 по 2020 рр. (млн. дол. США)

Джерело: складено за джерелом [2]

Як наочно видно на рисунку, в порівнянні з 2020 в 2021 спостерігається істотне зростання інвестиційних надходжень в Україну.

Слід особливо відзначити перспективи активізації інвестиційно-інноваційної діяльності на прикордонних територіях України.

На рис. 2 наведено капітальні інвестиції за прикордонними регіонами за 2016–2020 рр.

Як видно з рис. 2, найбільша кількість капітальних інвестицій припадає на 2019 рік: лідером в отриманні інвестицій є Київська область (50295,7 млн. грн); за нею йде Львівська – (31061,5 млн. грн), де обсяг інвестицій за останні три роки також збільшується; і Харківська, де спостерігається деяке зменшення в порівнянні з 2018 роком (відповідно 23551,3 і 22874,6 млн. грн).

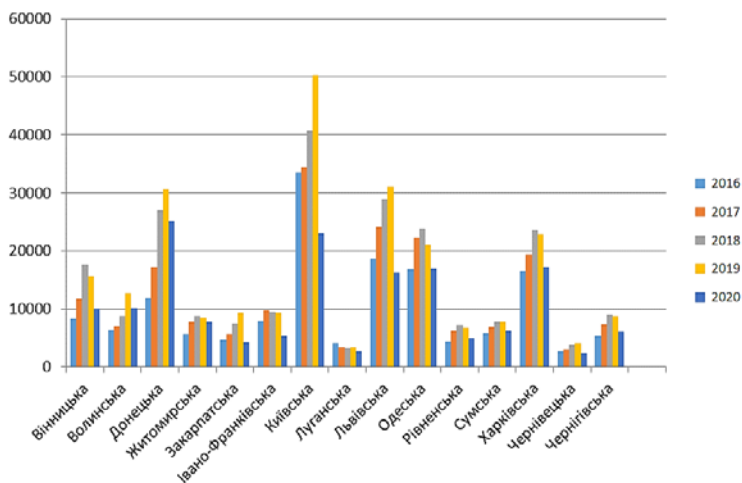


Рис. 2. Капітальні інвестиції на прикордонними регіонами за 2019 рік

Джерело: складено за джерелом [2]

Інвестиційна привабливість регіону залежить від наступних основних складових: соціально-демографічної; виробничої (інноваційної); ефективності економічних відносин; фінансово – виробничої; корумпованості взаємовідносин в економічній сфері; наявності і рівня розповсюдженості неформальних економічних відносин.

Однак вимір динаміки та впливу вказаних вище факторів на інвестиційну привабливість регіону і можливість залучення інвестицій в прикордонні регіони залежить від великої кількості показників [1, с. 185].

Аналіз ситуації в регіонах України показав, що, незважаючи на наявність розробленої концепції й методики програмно-цільового управління різними соціально-економічними процесами, як на національному рівні, так і на рівні окремих регіонів, суб'єктів господарювання, передчасно говорити про існування будь якого алгоритму залучення інвестицій в регіон.

Існуюча практика використання програмно-цільового підходу – лише тактика управління соціально-економічними процесами, яка забезпечує вирішення завдань в міру виникнення потреби в вирішенні окремих проблем. Таким чином, у сучасних умовах діяльність державних органів управління в основному спрямована на компенсацію збитків від недоотриманих інвестицій або на подолання негативних тенденцій розвитку об'єкту [3, с. 134]. Застосування принципу випереджального управління дозволить реалізувати стратегію залучення інвестицій, спрямовану на недопущення зниження інвестиційної привабливості регіону. Ефективне функціонування системи управління

вимагає своєчасного забезпечення регіональних органів влади об'єктивною й достовірною інформацією. Це ставить завдання створення інформаційно-аналітичного центру при адміністрації області. Основною метою створення даного центру є підвищення ефективності збору, обробки й розподілу даних про стан різних об'єктів на території регіону в інтересах інформаційної підтримки органів регіональної влади й місцевого самоврядування при вирішенні завдань управління соціально-економічними процесами і в тому числі завдань залучення інвестицій в регіон.

Побудова цільової моделі управління залученням інвестицій в регіон з врахуванням всіх можливих цілей є найбільш важливим і складним елементом методичної роботи із застосування програмно-цільового підходу. Моніторинг основних економічних показників інвестиційної привабливості регіону показав, що найбільш значимими є досягнення наступних підцілей: прийняття термінових і радикальних заходів з тим, аби припинити процес скорочення населення – причому як в місті, так і на селі, вирішення проблеми кваліфікованої робочої сили (робочих професій); активізація інноваційної діяльності на території регіону, створення ринку інтелектуальних ресурсів та інноваційної інфраструктури, налагодження імпорту новацій, інновацій, ліцензій, “ноу-хау”; запровадження дешевих технологій іпотечного кредитування, програм побудови дешевого соціального житла; запровадження системи антикорупційних заходів шляхом переведення системи надання державних послуг з дозвільної системи на повідомлюючу та прийняття заходів для забезпечення невідвратною відповідальності фізичних та юридичних осіб за корупційні діяння; підвищення ефективності господарської діяльності всіх суб'єктів господарювання; постійне збільшення дохідної частини бюджету.

Підвищення ефективності господарської діяльності підприємств регіону є складовою стратегії залучення інвестицій, подальшим кроком до створення його інвестиційної привабливості (розвиток ринкової, промислової інфраструктури й ін.), а, крім того, впливає на успішне впровадження в життя більшості заходів стратегії підвищення інвестиційної привабливості регіону.

Література:

1. Головченко О. М. Методичне забезпечення оцінки інноваційно-інвестиційного клімату регіону. *Інноваційно-інвестиційний клімат Українського Причорномор'я: стан і безпеко орієнтований розвиток* : кол. моногр. / За ред. М. М. Меркулова. Рига, Латвія : “Baltija Publishing”, 2019. С. 184–203.
2. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/есопому/fdi/> (дата звернення: 1.03.2023).
3. Федулова С. О. Наукові засади формування та розвитку регіональних соціально-економічних систем : монографія. Дніпро : ДВНЗ УХДТУ, 2017. 375 с.